

ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΣΤΗ ΛΗΨΗ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ

Η φωνή σου ακούγεται!

ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΣΤΗ ΛΗΨΗ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ

Η φωνή σου ακούγεται!

Πρόλογος

Η συμμετοχή των νέων στη χάραξη πολιτικής είναι κάτι περισσότερο από το να τους ζητάς μόνο ιδέες και απόψεις χωρίς να τους ακούς. Θα πρέπει να τους παίρνεις στα σοβαρά, να μετατρέπεις τις ιδέες και τις προτάσεις τους σε πραγματικότητα, δίνοντας έτσι τη δυνατότητα να επηρεάσουν αλλά και να επηρεαστούν.

Με το σχέδιο ***PATH - Prevention, Addictions and Therapy*** πρώτη φορά οι νέοι καλούνται να αναλάβουν ενεργό δράση στη διαδικασία λήψης αποφάσεων στο πεδίο των εξαρτήσεων. Όλα τα στάδια του προγράμματος, από την εντόπιση των προβλημάτων και τη συλλογή δεδομένων μέχρι τη διαμόρφωση προτάσεων και την διάχυση αυτών, πραγματοποιήθηκαν από νέους, που προέρχονται από ένα ευρύ φάσμα διαφορετικών υπόβαθρων. Ιδιαίτερης αναφοράς χρήζει η συμβολή πολλών νέων, πρώην χρηστών ναρκωτικών ουσιών, καθώς οι προσωπικές τους εμπειρίες και αναφορές ήταν καθοριστικής σημασίας σε όλα τα στάδια του σχεδίου, δίνοντας μια ξεχωριστή και ιδιαίτερη διάσταση στα παραγόμενα αποτελέσματα.

Σκοπός του παρόντος εντύπου είναι η ποιοτική συγγραφή μιας εύχρηστης αναφοράς που μέσω των ευρημάτων της, τόσο οι νέοι όσο και οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής, θα μπορούν να διαμορφώσουν μια σφαιρική εικόνα του πλαισίου που βασίστηκε το σχέδιο ***PATH - Prevention, Addictions and Therapy***. Αποτυπώνονται οι προτάσεις για τα δικαιώματα των νέων στην πρόληψη και τη θεραπεία από εξαρτησιογόνες ουσίες, με έμφαση στην προστασία των ανθρώπινων δικαιωμάτων τους, όπως αυτών της ισότιμης πρόσβασης στην υγεία, στην εκπαίδευση και στην αγορά εργασίας. Το σχέδιο είχε ως στόχο να κινητοποιήσει και να ευαισθητοποιήσει όλα τα εμπλεκόμενα μέρη και να αποτελέσει ένα πρότυπο

σημείο αναφοράς για οποιαδήποτε άλλη προσπάθεια που θα στοχεύει τη βελτίωση και τον εκσυγχρονισμό της εκάστοτε πολιτικής για την ανάπτυξη ασφαλών και υγιών κοινοτήτων.

Όλα όσα θα παρουσιαστούν στις επόμενες σελίδες αποτελούν προϊόν της δυναμικής, του ενθουσιασμού, της έμπνευσης και του πνεύματος αλληλεγγύης που χαρακτηρίζουν τους νέους. Αυτά τα συστατικά συνέβαλαν στο να δημιουργηθούν οι κατάλληλες συνθήκες για να παραχθούν τα αναμενόμενα αποτελέσματα αλλά και παράλληλα να χαρακτηριστούν ως ξεχωριστά από κάθε άλλη ανάλογη προσπάθεια που έχει διεξαχθεί μέχρι στιγμής.

Θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε όλους τους εμπλεκόμενους για την προθυμία τους να συμμετέχουν στο σχέδιο, για τις ιδέες και τις προτάσεις τους καθώς και για τον ενεργό ρόλο τους, συμβάλλοντας έτσι με τον καλύτερο δυνατό τρόπο στην επιτυχή υλοποίησή του.

Το σχέδιο PATH-Prevention, Addictions and Therapy.

Το σχέδιο **PATH - Prevention, Addictions and Therapy** χρηματοδοτήθηκε από το πρόγραμμα **Erasmus+** και υλοποιήθηκε στο πλαίσιο της Βασικής Δράσης 3, Διαρθρωμένος Διάλογος: Συναντήσεις Μεταξύ των Νέων και των Υπευθύνων για τη Λήψη Αποφάσεων στον Τομέα της Νεολαίας, με κύριο στόχο την έναρξη διαλόγου μεταξύ νέων και υπευθύνων χάραξης πολιτικής, προτείνοντας τη δημιουργία στρατηγικού σχεδίου για την ανάπτυξη ασφαλών και υγιών κοινοτήτων με έμφαση στο πεδίο της πολιτικής για την πρόληψη και τη θεραπεία των εξαρτήσεων. Νέοι άνθρωποι από τέσσερις χώρες της Ευρώπης (Ελλάδα, Κροατία, Ρουμανία, Πολωνία) καθώς και νέοι που βρίσκονται σε διαδικασία απεξάρτησης από εξαρτησιογόνες ουσίες, συναντήθηκαν, συζήτησαν, ανταλλάξαν απόψεις, με στόχο να προτείνουν και να διαμορφώσουν πολιτική για την προστασία του δικαιώματος της πρόσβασης στην υγεία, την εκπαίδευση και την εργασία των ατόμων που αντιμετωπίζουν προβλήματα με την χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών

Είναι η πρώτη φορά που νέοι συναντιούνται με τους υπευθύνους χάραξης πολιτικής, αξιοποιώντας τον διαρθρωμένο διάλογο ως μια χωρίς αποκλεισμούς και διαφανή διαδικασία, και συζητούν για τα σοβαρά προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι ίδιοι καθώς και το σύνολο της κοινωνίας, όπως είναι η χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών.

Η έναρξη διαλόγου μεταξύ νέων ανθρώπων και υπευθύνων λήψης αποφάσεων αποτελεί μια σημαντική πρωτοβουλία για τη δημιουργία πλαισίου προτάσεων ενάντια στις εξαρτήσεις, δεδομένου ότι η χρήση ουσιών αφορά κυρίως τη συγκεκριμένη ηλικιακή ομάδα. Στην προσπάθεια αυτή, εξίσου σημαντική ήταν η συμμετοχή και η κατάθεση απόψεων των ανθρώπων που έχουν την εμπειρία της εμπλοκής με τη χρήση ουσιών αλλά και της θεραπείας και της προσπάθειας επανένταξης ως ισότιμων μελών στην κοινωνία.

Το ΚΕΘΕΑ συμμετείχε στο σχέδιο ως συντονιστής εταίρος έχοντας αναλάβει τη διαχείριση και την οργάνωση των δράσεων για την επίτευξη των στόχων. Επίσης, διευκόλυνε τη συμμετοχή νέων που ανήκουν στην ευάλωτη κοινωνική ομάδα των πρώην χρηστών ψυχοτρόπων ουσιών καθώς και νέων εθελοντών που δραστηριοποιούνται στον χώρο της απεξάρτησης.

Γιατί είναι σημαντική η συμμετοχή των νέων στη χάραξη πολιτικής;

Με τον γενικό όρο "πολιτική" εννοείται το σύνολο των μέτρων που λαμβάνονται και των μεθόδων και διαδικασιών που ακολουθούνται, μέσω των οποίων ομάδες ανθρώπων οργανώνονται και λειτουργούν, προκειμένου να πετύχουν με τον αποτελεσματικότερο τρόπο και με το μικρότερο δυνατό κόστος, τους σκοπούς που επιδιώκουν, σε διάφορους τομείς δραστηριοτήτων. Ο όρος εφαρμόζεται τόσο σε κοινωνικές ομάδες ανθρώπων, όσο και σε κυβερνήσεις κρατών για τον τρόπο διακυβέρνησης και χειρισμού των διαφόρων υποθέσεων.

Η συμμετοχή των νέων ανθρώπων στη χάραξη πολιτικής είναι σημαντική, επειδή τους δίνει την ευκαιρία να έχουν λόγο σε θέματα και αποφάσεις που τους αφορούν και τους επηρεάζουν, αισθανόμενοι ότι αποτελούν μέρος της κοινότητάς τους, αποκτώντας στενότερη σύνδεση μαζί της. Μέσα από τη συμμετοχή τους στα κοινά, οι νέοι νιώθουν ότι μπορούν να συνεισφέρουν και να βελτιώσουν την κοινωνία σε τοπικό, περιφερειακό, εθνικό αλλά και σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Επίσης, οι νέοι αποκτούν αίσθημα κοινωνικής υπευθυνότητας, ερχόμενοι σε επαφή με τους συνομήλικούς τους, συμβάλλοντας έτσι στην απομάκρυνση του κινδύνου του κοινωνικού αποκλεισμού. Παράλληλα, η συμμετοχή τους συνεισφέρει στην απόκτηση και ανάπτυξη νέων δεξιοτήτων και συμπεριφορών αποτελώντας μια σημαντική προοπτική για τη συγκρότηση της προσωπικότητάς τους.

Γιατί είναι σημαντική η συμμετοχή νέων από ευάλωτες κοινωνικά ομάδες στη λήψη αποφάσεων;

Η ενεργός συμμετοχή στα κοινά από νέους που προέρχονται από ευάλωτες κοινωνικά ομάδες θα τους ωθήσει να αποκτήσουν ικανότητες που σχετίζονται με την ιδιότητα του πολίτη, μέσω μιας μαθησιακής διαδικασίας που έχει στόχο τη προαγωγή των δημοκρατικών αξιών, των θεμελιωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της κοινωνικής ένταξης και της καταπολέμησης των διακρίσεων. Επίσης, μέσω αυτής της διαδικασίας και με τρόπο δημιουργικό, θα ενισχύσουν την ανάπτυξη των κοινωνικών δεξιοτήτων τους, ενθαρρύνοντας τη κριτική τους σκέψη, κάτι που με τη σειρά του θα τους επιτρέψει να διευρύνουν τις γνώσεις τους και να αναλάβουν ευθύνες, αναπροσαρμόζοντας τις στάσεις και τις συμπεριφορές τους.

Στο πλαίσιο αυτό, και με στόχο τα παραπάνω προσδοκώμενα οφέλη, διευκολυνθήκαν και συμμετείχαν στο σχέδιο **PATH - Prevention, Addictions and Therapy** 18 πρώην εξαρτημένοι νέοι που προέχονταν από τα θεραπευτικά προγράμματα του ΚΕΘΕΑ και του 18ΑΝΩ.

Οι στόχοι του σχεδίου:

Στόχος του συγκεκριμένου σχεδίου είναι οι νέοι, μέσα από τον διαρθρωμένο διάλογο, να συζητήσουν και να καταθέσουν προτάσεις για την αντιμετώπιση της χρήσης ψυχοτρόπων ουσιών μέσω της προαγωγής της ανάπτυξης ασφαλών και υγιών κοινοτήτων, δίνοντας έμφαση στα παρακάτω θέματα:

- Στην εξοικείωση των νέων στις πολιτικές πρόληψης και θεραπείας στο πεδίο των εξαρτήσεων.
- Στην ευαισθητοποίηση των νέων έτσι ώστε να αναγνωρίζουν ανάγκες, ελλείψεις αλλά και καλές πρακτικές που σχετίζονται με τα θέματα αυτά.
- Στην προώθηση του διαλόγου και του σχεδιασμού πολιτικής για τα προαναφερόμενα θέματα.
- Στη συνεργασία με τις τοπικές κοινωνίες για την αναγκαιότητα και εφαρμογή τέτοιων έργων.
- Στη δικτύωση σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο με στόχο την προώθηση της πρόληψης και της θεραπείας, καθώς και πολιτικών που προωθούν την ευαισθητοποίηση των νέων σε θέματα που σχετίζονται με τη χρήση ουσιών και το δικαίωμα στη θεραπεία.
- Στην εξοικείωση των νέων μέσω της αλληλεπίδρασης, του διαλόγου και της συνεργασίας για τη διαπραγμάτευση των πολιτικών ζητημάτων που τους αφορούν.
- Στην υιοθέτηση των αρχών της ελευθερίας, της δημοκρατίας, του σεβασμού για τα ανθρώπινα δικαιώματα καθώς και των θεμελιωδών ελευθεριών και του κράτους δικαίου, αποκτώντας έτσι την ιδιότητα του ενεργού ευρωπαίου πολίτη που συμμετέχει στη λήψη των αποφάσεων, αναλαμβάνοντας δικές του πρωτοβουλίες με την κατάθεση πρωτότυπων προτάσεων, που θα επηρεάσουν τις αποφάσεις που αφορούν τον σχεδιασμό της πολιτικής.

Μεθοδολογία

Η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε για την ανάλυση και τη διαμόρφωση των τελικών προτάσεων στηρίχθηκε στη **Διαδικασία Ανάλυσης Σεναρίων (Scenario Analysis Methodology)**.

Η ανάλυση των σεναρίων είναι μια συμμετοχική διαδικασία που βασίζεται στη συλλογή δεδομένων, την ανταλλαγή ιδεών και τη συνεχή διεργασία για τη διερεύνηση ενός προβλήματος, με στόχο την κατασκευή πιθανών μελλοντικών καταστάσεων (σενάρια) και την ενσωμάτωση του περιεχομένου τους στη διαδικασία λήψης αποφάσεων. Με τη βοήθεια των σεναρίων μπορούν να απαντηθούν ερωτήματα όπως: *Που βρισκόμαστε τώρα; Πού θέλουμε να πάμε;* και *Τι ελπίζουμε να επιτύχουμε;* Κατά τη διαδικασία αυτή τα εμπλεκόμενα μέρη συμμετέχουν σε μια εξερευνητική λειτουργία, καθώς συμβάλλουν στη συστηματική διερεύνηση και εμπάθυνση της υπάρχουσας κατάστασης και κατανόησης των εξελίξεων, συνθηκών και επιρροών. Παράλληλα, η ανάλυση σεναρίων μπορεί να δώσει ώθηση σε διάφορες επικοινωνιακές διαδικασίες, όπως ο διάλογος και η ανταλλαγή ιδεών, συμβάλλοντας έτσι στην ενσωμάτωση διαφορετικών προοπτικών που αφορούν ένα θέμα.

Η διαδικασία αυτή ορίστηκε και διαμορφώθηκε στα παρακάτω στάδια:

Στάδιο 1.

Αναγνώριση προβλημάτων και καθορισμός με σαφήνεια του θέματος εστίασης

Το πρώτο βήμα στη διαδικασία σεναρίων ήταν να καθοριστεί με ακρίβεια για ποιον σκοπό θα αναπτυχθούν σενάρια: *Ποιο είναι το θέμα; Τι πρόβλημα πρέπει να αντιμετωπιστεί; Τι πρέπει να ενσωματωθεί; Τι πρέπει να ληφθεί υπόψη;* αναφερόμενο στον ορισμό του προς διερεύνηση αντικειμένου.

Στο πλαίσιο αυτό οργανώθηκε και υλοποιήθηκε η πρώτη διακρατική συνάντηση στις 20-21 Ιανουαρίου με τη συμμετοχή 30 νέων. Η πρώτη συνάντηση μεταξύ των συμμετεχόντων του προγράμματος φιλοξενήθηκε στο **Εθνικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης** στην Αθήνα. Ήταν η πρώτη πραγματική επαφή των συμμετεχόντων όπου είχαν την ευκαιρία να γνωριστούν, να δεθούν ως ομάδα και να πάρουν τις απαραίτητες αποφάσεις που θα καθόριζαν τη συνέχεια του προγράμματος, ορίζοντας τα πεδία που θα έπρεπε να διερευνηθούν και το τι θα έπρεπε να επιτευχθεί ή θα μπορούσε να επιτευχθεί θέτοντας έναν καθορισμένο χρονικό ορίζοντα.

Στάδιο 2.

Συλλογή των δεδομένων και των πληροφοριών

Η μεθοδολογία ανάλυσης σεναρίων βασίστηκε στο είδος των πληροφοριών που μπορούσαν και έπρεπε να αφομοιώσουν. Έτσι κατά το στάδιο αυτό, το οποίο είχε χρονική διάρκεια 6 μηνών, οι συμμετέχοντες προχώρησαν στη συλλογή τόσο ποιοτικών όσο και ποσοτικών δεδομένων ακολουθώντας τον παρακάτω διαχωρισμό:

A. Χαρτογράφηση εξουσιών

A. Καταγραφή των θεσμικών οργάνων και των φορέων λήψης αποφάσεων, οργανισμών και προσώπων. Επισκόπηση και καταγραφή της ελληνικής και ευρωπαϊκής πολιτικής και συλλογή καλών πρακτικών, πολιτικών και προτάσεων σχετικά με την πρόληψη της χρήσης ψυχοτρόπων ουσιών και την πρόσβαση σε δομές υγείας, εκπαίδευσης και εργασίας εξαρτημένων και απεξαρτημένων ατόμων.

B. Αποτύπωση των απόψεων, στάσεων και αντιλήψεων ατόμων που εμπλέκονται στη διαμόρφωση και τη χάραξη πολιτικής. Η καταγραφή αυτή πραγματοποιήθηκε μέσω δομημένων συνεντεύξεων.

Στάδιο 3.

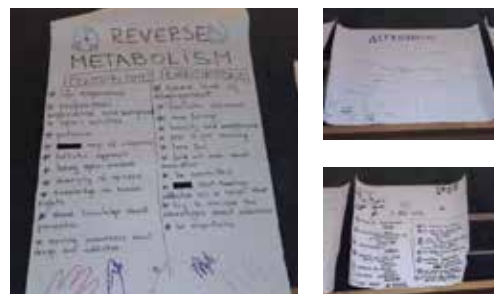
Περιγραφή υπάρχουσας κατάστασης με τον προσδιορισμό των κοινωνικών, οικονομικών, περιβαλλοντικών και πολιτικών παραγόντων που έχουν συνάφεια με το θέμα.

Στο στάδιο αυτό έγινε ανάλυση των δεδομένων, αξιοποιώντας τα στοιχεία από την καταγραφή των απόψεων και των αντιλήψεων των ατόμων που χαράσσουν πολιτική, με στόχο την εξαγωγή συμπερασμάτων και στοιχείων για τη διαμόρφωση ενός μοντέλου για την πρόληψη και θεραπεία της χρήσης ουσιών. Μέσα από αυτήν τη διαδικασία εντοπίστηκαν αρκετά από τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν τα εξαρτημένα άτομα σε διάφορους τομείς της ζωής τους.

Στάδιο 4.

Αξιολόγηση και επιλογή στοιχείων σεναρίων

Στο στάδιο αυτό οι συμμετέχοντες προέβησαν στην επιλογή των παραγόντων και των συντελεστών που απαιτούνταν για την κατασκευή των σεναρίων. Κατά τη διαδικασία αυτή και ακολουθώντας την μεθοδολογία του καταγισμού ιδεών και της "χοάνης" κατέληξαν στους μεμονωμένους βασικούς παράγοντες που θα αποτελούσαν τα πιθανά χαρακτηριστικά που θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν σε κάθε σενάριο.

Στάδιο 5.

Κατασκευή και ανάπτυξη σεναρίων

Κατά το στάδιο αυτό, μέσα από ομάδες εργασίας, αναπτύχθηκε διάλογος και ανταλλαγή απόψεων και εμπειριών με στόχο την ανάπτυξη προτάσεων προς τους υπευθύνους χάραξης πολιτικής ως πιθανών λύσεων, οι οποίες θα βοηθούσαν στην επίλυση των παραπάνω αναφερόμενων προβλημάτων. Οι προτάσεις βασίστηκαν στην προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των εξαρτημένων και απεξαρτημένων ατόμων δίνοντας έμφαση στην πρόσβασή τους στην υγεία, την αγορά εργασίας και την εκπαίδευση.

Τα παραπάνω στάδια αναπτύχθηκαν κατά τη δεύτερη διακρατική συνάντηση που πραγματοποιήθηκε 26-30/5/2017 και φιλοξενήθηκε στο **Εθνικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης** και στον **Πολυχώρο «Myrtillo Cafe»** στην Αθήνα, με τη συμμετοχή 40 νέων.

Στάδιο 6.

Κατάθεση προτάσεων

Για τη κατάθεση των προτάσεων διοργανώθηκε συνέδριο με τη συμμετοχή όλων των συμμετεχόντων (70 νέοι) καθώς και υπευθύνων χάραξης πολιτικής. Το συνέδριο πραγματοποιήθηκε στις 30/6/2017 και φιλοξενήθηκε στο **Πνευματικό Κέντρο του Δήμου Αθηναίων**.

Το συνέδριο είχε στόχο τη δημιουργία ενός forum διαλόγου μεταξύ ειδικών, εκπροσώπων οργανισμών και εθνικών οργάνων χάραξης πολιτικής, για να συζητηθούν οι προτάσεις και να αναζητηθούν λύσεις για το δικαίωμα που έχουν οι νέοι στην πρόληψη και τη θεραπεία από εξαρτησιογόνες ουσίες με έμφαση στην κάλυψη των ανθρωπίνων δικαιωμάτων τους, όπως η ισότιμη πρόσβαση και αντιμετώπιση στην υγεία, στη δικαιοσύνη, στην εκπαίδευση και στην εργασία.

Αποτελέσματα

Προβλήματα

Παρακάτω παρουσιάζονται τα προβλήματα που εντοπίστηκαν σε τρεις βασικούς τομείς και αφορούν την πρόσβαση στην υγεία, την εκπαίδευση και την αγορά εργασίας.

Υγεία

Αναφορικά με το σύστημα υγείας φαίνεται να υπάρχει πρόβλημα στη διαχείριση ενός ολοκληρωμένου συστήματος πρόληψης και θεραπείας για τα εξαρτημένα και απεξαρτημένα άτομα.

1. Ιατρικονοσηλευτικό προσωπικό:

- Αδυναμία διαχείρισης του προβλήματος θεραπείας των εξαρτήσεων λόγω ανεπαρκούς κατάρτισης, αδιαφορίας ή φόβου προς τη διάδοση πιθανών ασθενειών.
- Έλλειψη ειδικοτήτων (ψυχιάτρων, ψυχολόγων κ.α.) που ασχολούνται αποκλειστικά με τα θέματα των εξαρτήσεων.
- Διακρίσεις από μέρους του ιατρικού προσωπικού σε βάρος των εξαρτημένων ατόμων, δυσκολεύοντας την πρόσβαση των ατόμων αυτών στα κέντρα υγειονομικής περίθαλψης.
- Έλλειψη εμπιστοσύνης μεταξύ ασθενή και ιατρού που απορρέει από το παρελθόν του ασθενή.
- Αδυναμία εξοικείωσης των σπουδαστών της ιατρικής σε θέματα εξαρτήσεων λόγω έλλειψης σχετικών μαθημάτων στα πανεπιστήμια.

2. Πολιτική του συστήματος υγείας:

- Αδυναμία πρόσβασης των εξαρτημένων ατόμων στο σύστημα υγείας λόγω μη κάλυψης των εξόδων από τους ασφαλιστικούς φορείς.
- Προκατάληψη του συστήματος υγείας απέναντι στα εξαρτημένα άτομα με αποτέλεσμα την άنيση αντιμετώπισή τους.
- Ελλιπής δυνατότητα κάλυψης των αναγκών των εξαρτημένων ατόμων από τα δημόσια νοσοκομεία, λόγω έλλειψης κρατικών πόρων και οικονομικών μοντέλων.

Εκπαίδευση

Αντίστοιχα προβλήματα φάνηκαν να υπάρχουν και στο εκπαιδευτικό σύστημα της χώρας όσον αφορά τον τρόπο διαχείρισης και αντιμετώπισης θεμάτων εξάρτησης των νέων ατόμων, που έγιναν εμφανή μέσα από τις συνεντεύξεις και από προσωπικές εμπειρίες νέων.

1. Ελλιπής ενημέρωση των εκπαιδευτικών για μια σωστή και στοχευμένη αντιμετώπιση των θεμάτων εξάρτησης των νεαρών παιδιών που έμμεσα οδηγεί στην απομάκρυνσή τους από τα εκπαιδευτικά κέντρα.
2. Προκατάληψη και στιγματισμός από μέρους των εκπαιδευτικών προς τις συγκεκριμένες πληθυσμιακές ομάδες.
3. Αδιαφορία, έλλειψη θέλησης και υποστήριξης των εκπαιδευτικών για τα άτομα με προβλήματα εξάρτησης.
4. Απουσία σταθερών προγραμμάτων πρόληψης των εξαρτήσεων μέσα στο εκπαιδευτικό σύστημα.

Αγορά Εργασίας

Ο τομέας της αγοράς εργασίας αναδείχτηκε μέσα από τις συνεντεύξεις ως ένας από τους πιο δυσπρόσιτους για τα πρώην εξαρτημένα άτομα.

1. Από την πλευρά των εργοδοτών:

- Έλλειψη εμπιστοσύνης και προκαταλήψεις που προέρχονται από την προηγούμενη εμπλοκή με τη χρήση ουσιών όσο και από άλλους πιθανούς παράγοντες, όπως ιατρικά ζητήματα, ένα φαινόμενο γνωστό ως διπλό στίγμα.
- Έλλιπής πληροφόρηση πάνω σε ζητήματα προσέγγισης και συμπεριφοράς προς τα πρώην εξαρτημένα άτομα.

2. Από την πλευρά των πρώην εξαρτημένων ατόμων:

- Μειωμένη αυτοπεποίθηση οφειλόμενη στη γενικότερη περιθωριοποίηση από το κοινωνικό σύνολο.
- Χαμηλότερο εκπαιδευτικό επίπεδο σε σχέση με άλλους υποψήφιους σε κάποιες περιπτώσεις ως αποτέλεσμα της έναρξης της χρήσης σε νεαρή ηλικία.
- Απαγόρευση της εργασίας σε πρώην εξαρτημένα άτομα λόγω αναμονής εκδίκασης για εγκλήματα που είχαν διαπράξει την περίοδο εξάρτησής τους.

Προτάσεις

Παρακάτω σας παρουσιάζονται κάποιες από τις πιθανές λύσεις που προτάθηκαν:

Υγεία

1. Εκπαιδευτικά σεμινάρια για το ιατρικό προσωπικό με στόχο τη σωστή αντιμετώπιση των εξαρτημένων ατόμων και τη μείωση των διακρίσεων. Στοχευμένη ενημέρωση μέσω εξειδικευμένων προγραμμάτων σε θέματα εξαρτήσεων.

2. Εξοικείωση του ιατρικού προσωπικού με τα εξαρτημένα άτομα μέσα από πανεπιστημιακά σεμινάρια και συναντήσεις προσωπικού και ασθενών-εξαρτημένων για μια πιο ομαλή συνεργασία.

3. Ολοκληρωμένο δίκτυο θεραπείας με προγράμματα μείωσης της βλάβης για την υποστήριξη των εξαρτημένων ατόμων σε θέματα που αφορούν τις συνθήκες υγιεινής κατά τη διάρκεια της χρήσης, όπως καθαρές εργαλειοθήκες και προγράμματα ανταλλαγής συριγγών.

4. Στα εξαρτημένα άτομα θα πρέπει να παρέχεται από την πολιτεία πλήρης ενημέρωση για τα δικαιώματά τους, αναφορικά με την πρόσβαση στο σύστημα υγείας, μέσα από καμπάνιες, ενημερωτικά φυλλάδια και street work.

5. Έμφαση θα πρέπει να δοθεί επίσης στις πολιτικές που ακολουθούν τα ιατρικά κέντρα ως προς τον τρόπο αντιμετώπισης των εξαρτημένων.

Εκπαίδευση

1. Ολοκληρωμένα προγράμματα εκπαίδευσης με την αξιοποίηση διαδραστικών σεμιναρίων σε μαθητές και δασκάλους, ούτως ώστε να αποκτήσουν τις γνώσεις και τις δεξιότητες που χρειάζονται για την πρόληψη των εξαρτήσεων.
2. Παρουσία ειδικών συμβούλων τοξικοεξάρτησης σε κάθε εκπαιδευτικό ίδρυμα.
3. Κατάλληλη αξιολόγηση των προγραμμάτων πρόληψης των εξαρτήσεων που υλοποιούνται εντός εκπαιδευτικού συστήματος.
4. Συνεργασία μεταξύ κρατικών φορέων, εκπαιδευτικών οργανισμών και οργανισμών απεξάρτησης για την πρόληψη της χρήσης ναρκωτικών και άλλων εξαρτησιογόνων ουσιών στα εκπαιδευτικά ιδρύματα.

Αγορά Εργασίας

1. Δημιουργία κρατικού φορέα στον οποίο θα μπορούν να απευθυνθούν εργοδότες και πρώην εξαρτημένα άτομα για ζητήματα εργασιακών δικαιωμάτων και παροχής βοήθειας και εκπαίδευσης, παρεμβαίνοντας παράλληλα σε περιπτώσεις παραβιάσεων εργασιακών δικαιωμάτων των ατόμων αυτών.
2. Διαχωρισμός των απεξαρτημένων ατόμων από άλλες ειδικές κατηγορίες (π.χ άτομα με ψυχιατρικές παθήσεις) στο πλαίσιο ειδικών προγραμμάτων ενίσχυσης της απασχόλησης για την καταπολέμηση του στίγματος.
3. Προώθηση της λειτουργίας ειδικών σχολείων στο πλαίσιο προγραμμάτων απεξάρτησης και δημιουργία e-platforms εκπαίδευσης που καθιστούν προσβάσιμη την εκπαίδευση καθολικά χωρίς διακρίσεις.
4. Αλλαγή του νομοθετικού πλαισίου, ώστε να επιτρέπεται σε απεξαρτημένα άτομα που αναμένουν δίκη για εγκλήματα σχετικά με την εξάρτηση, να εργάζονται.

Συνεντεύξεις

Πολύ σημαντικό μέρος του προγράμματος αποτέλεσε μια σειρά συνεντεύξεων με υπεύθυνους χάραξης πολιτικής, με σκοπό τη διερεύνηση των προσωπικών απόψεων και στάσεων σχετικά με τη χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών από νέους, καθώς και των δικαιωμάτων των πρώην και νυν εξαρτημένων ατόμων. Κατά τη διαδικασία αυτή οι νέοι αναζήτησαν και ήρθαν σε επαφή με άτομα που από τη θέση που κατέχουν μπορούν να διαμορφώσουν και να επηρεάσουν τον σχεδιασμό και τη χάραξη πολιτικής για τα ναρκωτικά.

Υπό αυτό το πρίσμα τα συγκεκριμένα άτομα προέρχονταν από τον χώρο των πολιτικών κομμάτων (βουλευτές, κομματικές νεολαίες), των κρατικών φορέων (Υπουργείο Υγείας, Δικαιοσύνης, Εθνικός Συντονιστής κατά των Ναρκωτικών), των οργανισμών κατά των ναρκωτικών (ΟΚΑΝΑ, ΚΕΘΕΑ, Ψυχιατρικό Νοσοκομείο Αττικής), της τοπικής αυτοδιοίκησης, της εκπαίδευσης και των ΜΜΕ. Ακολουθούν χαρακτηριστικά αποσπάσματα και τα γενικότερα συμπεράσματα μετά την ανάλυση των συνεντεύξεων:

Κατοχυρώνονται πλήρως τα δικαιώματα των εξαρτημένων, νυν και πρώην, ατόμων;

Υποστηρίζεται καθολικά η κατοχύρωση των δικαιωμάτων των εξαρτημένων και απεξαρτημένων ατόμων, με έμφαση στη θεραπεία, την επανένταξη, την εκπαίδευση και την υγεία. Αυτό, ωστόσο, δυστυχώς δε σημαίνει ότι δεν παραβιάζονται...

- «ο σεβασμός της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, άρθρο 2 του Συντάγματος, η ελεύθερη ανάπτυξη προσωπικότητας, όλα αυτά συνηγορούν για την αναγνώριση και ενός δικαιώματος στην ένταξη και την επανένταξη...» (Πολιτική)
- «... πρέπει να κάνουμε πολλά περισσότερα για την κατοχύρωση αυτών των δικαιωμάτων ...» (Κρατικός Φορέας)
- «... το πρώτο δικαίωμα είναι να μην επιλέξεις τα ναρκωτικά, αλλά να έχεις να επιλέξεις άλλες δραστηριότητες» (Πολιτική Νεολαία)
- «Αυτή τη στιγμή στην Ευρωπαϊκή Ένωση και στη χώρα μας ως έναν βαθμό έχουμε υπεράσπιση δικαιωμάτων αλά καρτ» (Δημοσιογράφοι)

Υπάρχουν ακόμη διακρίσεις εναντίον τους και πού οφείλονται;

Οι διακρίσεις αποτελούν ομόφωνα ένα ζήτημα για το οποίο καθίσταται απαραίτητη η αλλαγή της νοοτροπίας και της αντίληψης της κοινωνικής ευθύνης. Μεταξύ των αιτίων της περαιτέρω διεύρυνσης των διακρίσεων τα τελευταία χρόνια κατονομάστηκαν η οικονομική κρίση αλλά και η παραβατικότητα, τα μεταδιδόμενα νοσήματα, η αρνητική παρουσίαση από τα ΜΜΕ.

- «... για τον εξαρτημένο είναι πάρα πολύ δύσκολο να ζητήσει βοήθεια μόνος του, διότι η κοινωνία είναι παντελώς αδιάφορη απέναντί του, έως και εχθρική.» (Εκπαίδευση)
- «... το πιο κρίσιμο είναι στην κοινότητα, να βοηθήσουμε να υπάρξει συνολική αλλαγή νοοτροπιών...» (Πολιτική)
- «... έχουν προβλήματα σίτισης, στέγασης, φαρμακευτικής περίθαλψης και κάνει το έργο μας ακόμα πιο δύσκολο γιατί έχουμε λιγότερους πόρους» (Οργανισμός κατά των Ναρκωτικών)
- «... υπάρχουν πάρα πολλά θεσμικά εμπόδια τα οποία... (τους) εμποδίζουν στο να ασκήσουν επάγγελμα.» (Κρατικός Φορέας)

Η υγεία και η δικαιοσύνη είναι εύκολα προσβάσιμα για τα άτομα αυτά;

Ιδιαίτερη έμφαση αποδόθηκε στον τομέα της υγείας, όπου τροχοπέδη για τη σωστή θεραπεία και την απεξάρτηση αποτελούν η έλλειψη εκπαίδευσης και οι προκαταλήψεις.

- «... τον ρατσισμό που υφίστανται οι ενεργοί κυρίως χρήστες εκ μέρους του ιατρικού και νοσηλευτικού προσωπικού.» (Κρατικός Φορέας)

Όσον αφορά το νομικό σύστημα, ο νόμος είναι ευνοϊκός απέναντι στα εξαρτημένα και πρώην εξαρτημένα άτομα και γίνονται προσπάθειες βελτίωσης και προτίμησης της επανένταξης αντί της φυλάκισης.

- «...ο Δικαστής σε παραπέμπει (στην απεξάρτηση) πριν σε κλείσει φυλακή στην Ελλάδα, προβλέπεται η αναλογικότητα των ποινών...» (Κρατικός Φορέας)
- «... προσπάθεια οργάνωσης ενός εναλλακτικού συστήματος απεξάρτησης αντί της κοινής φυλακής.» (Πολιτική)

Για την αντιμετώπιση όλων αυτών των προβλημάτων υπάρχει κάποιο εθνικό στρατηγικό σχέδιο που δίνει κοινή γραμμή στους υπευθύνους;

Καθοριστική κρίνεται η ανάγκη ύπαρξης ενός στρατηγικού σχεδίου που θα καταστείλει τη μάστιγα των εξαρτήσεων μέσω της πρόληψης, της αποτελεσματικής θεραπείας και της επανένταξης. Παρότι φάνηκε να υπάρχει Εθνική Στρατηγική για την πρόληψη των εξαρτήσεων, λόγω αδιευκρίνιστων αιτιών, αυτή δεν εφαρμόζεται. Εν τέλει, κάθε υπεύθυνος ακολουθεί ξεχωριστή στρατηγική αποζητώντας όμως την ομόφωνη σύμπραξη όλων των φορέων για μια ολιστική αντιμετώπιση του προβλήματος. Για να υπάρξει μια κοινή γραμμή πλεύσης, κρίνεται απαραίτητος ο εθνικός συντονισμός.

- «... θα έπρεπε να υπάρχει στρατηγικό σχέδιο και δεν υπάρχει... Ο νόμος προβλέπει μια Εθνική Επιτροπή σχεδιασμού για να το παραγάγει και αυτή μέχρι τώρα δεν έχει ενεργοποιηθεί.» (Πολιτική)
- «... να καλυφθεί όλη η χώρα με τρία δίκτυα εθνικά, το δίκτυο της πρόληψης να ενδυναμωθεί σε όλη την Ελλάδα, το δίκτυο της θεραπείας σε όλα τα προγράμματα... και το δίκτυο το επιχειρησιακό... αυτό σημαίνει καλός συντονισμός σε οριζόντιο επίπεδο.» (Κρατικός Φορέας)

Φτάνοντας προς το τέλος...

Με την προώθηση του παρόντος φυλλαδίου το πρόγραμμα **PATH - Prevention, Addictions and Therapy** φτάνει σχεδόν στο τέλος του. Ωστόσο, αποτέλεσε την αρχή για πολλούς από εμάς. Μας έδωσε τροφή για σκέψη και έμπνευση, νέες φιλίες και πρωτόγνωρες εμπειρίες. Κυρίως, όμως, μας προσέφερε κίνητρο για να παλεύουμε πάντα για το καλύτερο.

Ευελπιστούμε, το πρόγραμμα αυτό να αποτελέσει όχι μόνο μια σπίθα για την αλλαγή στον χώρο των εξαρτήσεων, αλλά και το εφαλτήριο και την έμπνευση για την αξιοποίηση του δομημένου διαλόγου από τους νέους της Ελλάδας και της Ευρώπης.

Ταυτότητα σχεδίου

Διάρκεια: 10/10/2016 - 9/4/2018

Εταίροι:

Ως εταίροι στο σχέδιο συμμετείχαν οργανώσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα της νεολαίας:

ΚΕΘΕΑ (www.kethea.gr), Ελλάδα

Το ΚΕΘΕΑ είναι το μεγαλύτερο δίκτυο υπηρεσιών απεξάρτησης και κοινωνικής επανένταξης στη χώρα μας. Βρίσκεται δίπλα στους χρήστες ουσιών και τις οικογένειές τους από την ίδρυση της ΙΘΑΚΗΣ, της πρώτης ελληνικής θεραπευτικής Κοινότητας, το 1983. Όλες οι υπηρεσίες του παρέχονται δωρεάν και χωρίς λίστες αναμονής: στον δρόμο, στα σωφρονιστικά καταστήματα, σε μονάδες σε όλη την Ελλάδα. Το ΚΕΘΕΑ απευθύνεται, επίσης, σε όσους αντιμετωπίζουν πρόβλημα με άλλες μορφές εξάρτησης, όπως το αλκοόλ, ο τζόγος και το διαδίκτυο.

Helmsic (www.helmsic.gr), Ελλάδα

Η *Helmsic* – *Hellenic Medical Students' International Committee* (Ελληνική Επιτροπή Διεθνών Σχέσεων Φοιτητών Ιατρικής) είναι ένα ανεξάρτητο σωματείο μη κυβερνητικού, μη κερδοσκοπικού, μη κομματικού χαρακτήρα. Ιδρύθηκε το 1958 από φοιτητές ιατρικής, και σήμερα αποτελείται από 7 τοπικές επιτροπές, μία σε κάθε πόλη όπου υπάρχει Ιατρική Σχολή. Οραματίζεται μια κοινωνία φοιτητών ιατρικής και μελλοντικών ιατρών εφοδιασμένων με αξίες και κοινωνική σκέψη για την προαγωγή του ανθρωπισμού και την ολιστική προσέγγιση της ιατρικής. Εμπνέει την καλλιέργεια και εξέλιξη του χαρακτήρα, της συμπεριφοράς και των δεξιοτήτων των φοιτητών Ιατρικής, σε ένα περιβάλλον αποδοχής και συναδελφικότητας.

Youthnet (www.youthnet.gr), Ελλάδα

Το *Youthnet Hellas* είναι ένας Μη Κυβερνητικός, Μη Κερδοσκοπικός Οργανισμός που επιζητά την ενεργό συμμετοχή των Νέων σε τοπικό, εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο μέσω δράσεων και παρεμβάσεων. Στόχος του είναι η δικτύωση των Νέων με βάση θεματικές πρωτοβουλίες και η παρακολούθηση της υλοποίησης των Διεθνών και Ευρωπαϊκών Πολιτικών για τους Νέους στην Ελλάδα.

D.G.T - Do Great Things (www.asociatiadgt.ro), Ρουμανία

Το D.G.T είναι μια μη κυβερνητική οργάνωση που είναι γέννημα της ζέσης μιας ομάδας νέων ανθρώπων που θέλησαν ν' αναλάβουν δράση και να επιφέρουν αλλαγές στο κοινωνικό σύνολο όπου διαβιούν. Τα ιδρυτικά μέλη της DGT προσπαθούν να μεταδώσουν και σε άλλους όλα όσα έμαθαν και βίωσαν κατά τα προηγούμενα χρόνια εθελοντισμού τους.

IFMSA-Poland - International Federation of Medical Students Associations (www.ifmsa.pl), Πολωνία

Η IFMSA-Poland είναι η Διεθνής Ομοσπονδία Σωματείων Σπουδαστών της Ιατρικής Επιστήμης της Πολωνίας και αποτελεί τη μεγαλύτερη στο είδος της πολωνική οργάνωση που συνδέει φοιτητές Ιατρικής και νεαρούς ιατρούς. Η IFMSA Πολωνίας είναι μια μη κερδοσκοπική οργάνωση που αριθμεί περί τα 3000 μέλη, όλα τους φοιτητές και φοιτήτριες από δώδεκα Πανεπιστημιακές Ιατρικές Σχολές της χώρας. Μέσα από την κοινωνική διάδραση και τις μεταξύ τους επαφές, τα μέλη της IFMSA Πολωνίας ανταλλάσσουν ιδέες, δεξιότητες και εμπειρογνώμοσύνη γύρω από το πώς οι φοιτητές μπορούν να αντιμετωπίσουν ζητήματα του ενδιαφέροντός τους.

OZ - Ocean Znanja u Republici Hrvatskoj (www.oceanznanja.hr), Κροατία

Η κροατική μη κερδοσκοπική οργάνωση OZ - Ocean Znanja u Republici Hrvatskoj έχει πρωταρχική αποστολή την υλοποίηση προγραμμάτων τοπικής και διεθνούς εμβέλειας για μειονεκτούντες νέους ανθρώπους και παιδιά καθώς και για τη νεολαία με όραμα και άποψη για το μέλλον της Κροατίας. Μέσα από τις διαδικασίες αυτής της μη κυβερνητικής οργάνωσης, οι νέοι μαθαίνουν πώς να λαμβάνουν αποφάσεις. Στόχος της OZ είναι η ενδυνάμωση και η παροχή ελπίδας στους νέους ανθρώπους μέσα από εφαρμογές άτυπης εκπαίδευσης και ενεργούς συμμετοχής στην καθημερινότητα της κροατικής κοινωνίας αλλά και της κοινωνίας της Ευρώπης.

Διακρατικές Συναντήσεις

Το πρόγραμμα πραγματοποιήθηκε στην Ελλάδα σε τρεις διακρατικές συναντήσεις:

1η Διακρατική Συνάντηση

Η συνάντηση διεξήχθη στις 20-21/01/2017 στην Αθήνα και φιλοξενήθηκε στο **Εθνικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης** με τη συμμετοχή 30 νέων.

2η Διακρατική Συνάντηση

Η συνάντηση διεξήχθη στις 26-30/05/2017 στην Αθήνα και φιλοξενήθηκε στο **Εθνικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης** και στον **Πολυχώρο Myrtillo Cafe** με τη συμμετοχή 40 νέων.

3η Διακρατική Συνάντηση (Final Open Day)

Η συνάντηση διεξήχθη στις 30/06/2017 στην Αθήνα και φιλοξενήθηκε στο **Πνευματικό Κέντρο Δήμου Αθηναίων** με τη συμμετοχή 70 νέων καθώς και υπεύθυνων χάραξης πολιτικής.

Υποστηρικτής:

EMST MINISTRY OF CULTURE AND SPORTS
NATIONAL MUSEUM OF CONTEMPORARY ART

«Η υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την παραγωγή της παρούσας έκδοσης δεν συνιστά αποδοχή του περιεχομένου, το οποίο αντανακλά τις απόψεις μόνον των δημιουργών, και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν φέρει ουδεμία ευθύνη για οποιαδήποτε χρήση των πληροφοριών που εμπεριέχονται σε αυτό».

Σχεδιασμός & Παραγωγή: www.blackballoon.gr

Copyright: ΚΕΘΕΑ 2017 | Σορβόλου 24, 11636, Μετς, Αθήνα | e-mail: admin@kethea.gr

I can't
do it

Changing lives, opening minds

